

Kap 1: Forord

Masterplanen er et resultat av et langsiktig arbeid i plangruppa for helhetlig campus- og byutvikling der NTNU, HiST, Trondheim kommune, SINTEF, Studentsamskipnaden i Trondheim, Sør-Trøndelag fylkeskommune og studentene er representert. Det er ført dialog og diskusjon med et bredt spekter av interessenter. Ønsket om en form for "masterplan" har vært der siden 2011. Strategisk samarbeidsforum besluttet den 13. mars 2013 at *TK utarbeider mandat for arbeidet med Masterplan sammen med de andre aktørene.*

Mandatet som ble utarbeidet i fellesskap, så slik ut:

Planen skal skape et framtidsbilde ved å beskrive felles visjoner, målsettinger, utviklingsprinsipper og ønskelige tiltak for og i Trondheims kunnskapsakse, slik at byen kan nærme seg målet om å bli en ledende kunnskapsby nasjonalt og internasjonalt.

Planen skal ikke gå på tvers av aktørenes egne strategier og målsetninger.

Arbeidet skal utføres som et samarbeidsprosjekt mellom NTNU, HiST, SiT, Sintef, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune. Kommunen skal lede arbeidet. Det skal legges til grunn en bred medvirkningsprosess. Studenter skal høres særskilt.

Rapport fra arbeidet skal fremlegges til Strategisk samarbeidsforum senest januar 2014.

Plangruppa og de ulike aktørene har gjennom flere år arbeidet med utvikling av campus. Høsten 2013 har det blitt arrangert flere små arbeidsmøter og workshops der ulike tema har blitt diskutert. I november ble det avholdt en stor workshop med i overkant av 55 deltakere fra et bredt spekter av organisasjoner og virksomheter. Studentene har fra høsten 2013 blitt inkludert som medlem av plangruppa, og saken har vært diskutert i Trondheim studentråd.

Rapporten må leses som et ledd i det felles arbeidet som er gjort med campusutvikling i Trondheim og er en videreføring av *Den kompakte kunnskapsbyen – byintegrert campus i Trondheim* fra april 2012. Plangruppa håper at arbeidet inspirerer til videre utvikling av et spennende område, med planen som et viktig fundament. Masterplanen er ikke en del av det offentlige planhierarkiet, men er et konsensusdokument utviklet av aktørenes representanter i plangruppa i samarbeid med andre interessenter.

Plangruppa

Januar 2014

Knut Solberg, SiT

Emil Raaen, Sør Trøndelag fylkeskommune

Lindis Burheim, NTNU

Petter Støa, SINTEF

Amund Aarvelta, Trondheim kommune

Christian Brødreskift, HiST

Haakon Utby, Studenttinget NTNU

Kapittel 2. Formålet med en felles plan

Trondheims bycampus vokser frem i området fra Kalvskinnet og sørover mot Lerkendal. I dette området finnes det et stort potensial for å skape et inspirerende, kreativt og kunnskapsrikt miljø. Hovedaktiviteten i området er utdanning, forskning, formidling og innovasjon. For en videre utvikling av kunnskapsinstitusjonene, campus og byen er det nærliggende å spørre: Hvordan kan vi i fellesskap legge til rette for en campus- og bystruktur som stimulerer nytenking, innovasjon og verdiskapning, og samtidig utvikle en god by å bo, leve og arbeide i?

Masterplanen er en felles plattform som beskriver overordnede prinsipper og målsetninger for videre utbygging og utvikling i området. Arbeidet beskriver de ønskede utviklingstrekk som partene er enige om, og lister opp ideer vi i fellesskap kan gjennomføre for å stimulere til ønsket utvikling.

Arbeidet ser på hvilke funksjoner og kvaliteter vi ønsker inn i området, hvordan man skaper møteplasser og fyller byrommet mellom byggene, og hvordan man sikrer gode forbindelser til/fra og internt i bycampus. Det er også gjennomført en overordnet analyse av hvor mye areal som er tilgjengelig i området.

Målet er å sikre felles interesser samtidig som det gis rom for partenes suverenitet og egen utvikling. Masterplanen beskriver felles prinsipper for utbygging, som partene skal forholde seg til når de planlegger egne prosjekter. Dette vil gi mer forutsigbarhet for alle og være et viktig verktøy for å sikre ønsket utvikling framover.

Kapittel 3: Bakgrunn

3.1 Trondheim setter kunnskapen i sentrum

Trondheim er Norges foretrukne studieby og et tyngdepunkt for kunnskapsproduksjon i Norge. Kunnskapsinstitusjonene, med NTNU, HiST og SINTEF i spissen, er Trondheim og Trondheimsregionens største fortrinn. De siste årene har det i området Kalvskinnet-Øya-Samfundet-Gløshaugen-Elgeseter vært en fortetting av kunnskapsinstitusjoner, og dermed også flere studenter og ansatte. Denne trenden vil fortsette, uansett konklusjon på den pågående lokaliseringsdebatten om NTNUs humanistiske og samfunnsvitenskapelige miljø. Derfor er utviklingen av området viktig for alle parter.

Det er grunnleggende viktig at de ulike aktørene lykkes med sitt samfunnsoppdrag og sine strategier. I Trondheim har man over lang tid samarbeidet for å arbeide med det som er felles for aktørene. Det er samarbeidet og fellesinnsatsen som gjør det mulig å løfte oss og lykkes videre.

3.2 Bærekraftig utvikling

Det er et overordnet prinsipp et all utvikling skal skje på en bærekraftig måte. Dette innebærer blant annet å gjøre miljøriktig valg og legge til rette for en robust utvikling for å best mulig kunne møte framtidige generasjoners behov. Da blir valg av løsninger avgjørende. Utviklingen må systematisk ta hensyn til miljøkonsekvenser, samtidig som man legger til rette for at mennesker skal kunne ta fornuftige miljøvalg i hverdagen. Utviklingen må være robust slik at den sikrer nødvendig fleksibilitet for fremtiden uten å måtte gjøre store miljø- og kostnadskrevende inngrep.

Bærekraftig utvikling handler også om å skape gode rammevilkår for kjerneaktivitetene utdanning og forskning. Sterke kunnskapsmiljøer er viktig for å løse våre lokale, nasjonale og globale utfordringer på miljøsidan.

Sosial bærekraft er en utvikling som sikrer trygghet, sosiale rettigheter og gode levevilkår. . En inkluderende og mangfoldig by er tilgjengelige for alle, fremmer helse og trivsel, og gir rom for gode opplevelser, ute som inne. Kunnskapsmiljøene er et sted der mennesker fra hele verden bruker Trondheim som arena for å knytte kontakter og skape bånd.

Masterplanen bygger på partenes felles visjon for kunnskapsbyen:

Trondheim skal videreutvikles som en attraktiv, kreativ og ledende kunnskapsby, nasjonalt og internasjonalt

Og tre verdier:

- *Framtidsrettet* kunnskapsutvikling og næringsutvikling
- *Miljøvennlig* byutvikling
- *Sosial bærekraft*

Delmål:

1. Sikre en hensiktsmessig og attraktiv utbygging av utdannings- og forskningsbygg
2. Sikre gode vilkår for et attraktivt campus- og byliv
3. Sikre effektive forbindelser og god tilgjengelighet

3.3 Forhold til andre prosjekter

Den felles plattformen for bycampus skal være veiviser når prosjekter med direkte eller tilgrensende interesse i området skal gjennomføres. Masterplanen er ikke en del av det offentlige planhierarkiet, men skisserer hvilken retning man ønsker å føre bydelen.

Det pågår prosjekter som vil kunne få store konsekvenser for området. Eksempelvis kan vi nevne diskusjonen om fremtidig lokalisering av fagmiljøene på Dragvoll, de ulike tiltakene gjennom Miljøpakken, utviklingen på Tempe, Valøya og Sluppen osv.

I det pågående arbeid med konseptvalgutredning (KVU) for fremtidig lokalisering av fagmiljøene på Dragvoll utredes to hovedalternativer. I det ene alternativet forblir fagmiljøene på den eksisterende campus på Dragvoll. I det andre alternativet flyttes fagmiljøene fra Dragvoll til området på eller i nærheten av Gløshaugen. Denne felles planen for Trondheims bycampus tar høyde for begge alternativene.

Elgesetergate-prosjektet er igangsatt som del av Miljøpakken. Forholdene for gående, syklende og kollektiv transport gjennom og på tvers av Elgesetergate skal forbedres. Et effektivt og miljøvennlig transportsystem til og fra bycampus og gode forbindelser på tvers av Elgesetergate har stor betydning for at bydelen skal oppleves attraktiv for de som studerer og arbeider her.

Kapittel 4: Beskrivelse av dagens situasjon

4.1 Bycampus

Bycampus omfatter byområdet fra NTNU og HiST sine campuser på Kalvskinnet, via Øya med ST.Olavs, Gløshaugen, Elgeseter og mot Lerkendal der SINTEF er lokalisert. Bycampus har ikke en eksakt avgrensning.

Trondheim har et godt utgangspunkt for å skape en unik byintegrert campus.- En stor del av høyere utdanning, forskning og et attraktivt studentmiljø er lokalisert her, tett på byens virksomheter, næringsliv, kulturtilbud og byliv. Med en stor campus i byens midte, settes kunnskapen i sentrum, også geografisk. Det befester posisjonen som teknologihovedstad og studieby, og det styrker omdømmet som miljøby.

NTNU og HiST har allerede vedtatte planer om å øke aktiviteten i områdene Kalvskinnet, Øya, Høgskolebakken, Gløshaugen og Elgeseter. Dersom man legger gjeldende campusplaner til grunn er det forventet at flere tusen studenter vil flytte inn mot sentrum i løpet av en 5-10 års periode. I tillegg kommer faglig og administrativt personale. Dersom NTNUs virksomhet på Dragvoll også flyttes, vil bycampusen fortettes ytterligere. Andre mindre deler av byens utdannings og forskningsvirksomhet er lokalisert ulike steder Trondheim uten planer om å endre lokalisering.

Innenfor en gangavstand på 15-20 minutter er det nå etablert fem sterke campusfortettinger, med nærhet til viktige samarbeidspartnere som St. Olavs hospital, SINTEF, flere forskningsinstitusjoner og forskningsrelatert næringsvirksomhet.

Mange Trondheimsstudenter er innflyttere. På NTNU er over 80 % av studentene fra andre deler av Norge eller fra utlandet. På HiST er cirka 60 % av studentene innflyttere. Et stort antall innflyttere skaper grunnlag for en velutviklet studentkultur og høyt aktivitetsnivå. Tilstrekkelig med sentrums- og campusnære studentboliger, et godt idrettstilbud og gode vilkår for studentkulturen, vil styrke studiebyens nasjonale og internasjonale attraktivitet ytterligere. Studentersamfundet er hjertet i bycampus, og den mest synlige delen av en stor frivillighetskultur med hundrevis av lag, foreninger og aktiviteter drevet av tusenvis av studenter.

4.2 Kunnskapsaksen

Det er betydelig utviklingspotensial for forskning og kunnskapsbasert næringsutvikling i området sør for Elgeseter, fra Stavne – Leangenbanen til Sluppen. Det nye kongresshotellet ved Lerkendal åpner sommeren 2014. Kjeldsberg eiendom utvikler sine arealer og har lansert idéer om forskningspark og studentboliger. I løpet av få år klargjøres store, kommunale tomter på Sorgenfri og Valøya, der etablering av studentboliger kan være et alternativ.

Sørrområdet peker seg ut som en naturlig geografisk innfallsport til kunnskapsbyen og teknologihovedstaden Trondheim. Områdeplanen for Tempe, Valøya og Sluppen er et viktig skritt i denne utviklingen.

Området sørover fra Lerkendal er et utviklingsområde der det planlegges for fremtiden. Det er viktig å se utviklingen i dette området i tett sammenheng med bycampus slik at man utnytter det potensial som finnes i områdets nærhet til kunnskapsmiljøene.

Det finnes allerede et stort og kunnskapsrikt næringsliv i området med potensial for samarbeid og synergier. En slik utvikling kan gi økt aktivitet mellom eksisterende og nye virksomheter.

4.3 Campusprosjektene

Utviklingen av en moderne campus er viktig for utdanningsinstitusjonene. De siste årene har flere prosjekter blitt realisert eller vedtatt gjennomført. Siden rapporten *Den kompakte kunnskapsbyen – byintegret campus i Trondheim* ble skrevet i april 2012 har HiST blant annet flyttet sin handelshøyskole til et nytt bygg i Elgesetergate og fått bevilgninger til teknologibygget på Kalvskinnet, samtidig har SiT realisert i overkant av 600 nye studentboliger på Lerkendal og regjeringen har igangsatt en konseptvalgutredning for NTNUs fremtidige campusløsning.

HiST har planer om nybygg for helse- og sosialutdanningene på Øya samtidig som utviklingen på Kalvskinnet fortsetter med fasiliteter for læreutdanningen. NTNU sine prosjekter knyttet til nytt vitenskapssenter, innovasjonssenter, KAM-prosjekt, og forskningsinfrastruktur kommer i tillegg til utredningene om fremtiden for Dragvoll-miljøene. SiT arbeider med planer om nytt idrettsbygg samtidig som man ønsker å bygge flere studentboliger. Prosessen med utvikling av Psykriatrisenteret på Øya går videre.

Realisering av partenes enkeltprosjekter er prioritert høyt i samarbeidet. Samtidig - at alle enkelttiltak bidrar til å skape en helstøpt moderne bycampus som fellesskapet er stolt av.

Kapittel 5: Byintegrasjon og attraktivitet

5.1 Byintegrasjon

Verdier skapes der mennesker møtes og utveksler kunnskap og ideer. En kompakt byintegrert campus rommer den kraften som sikre partenes mulighet til å lykkes på en nasjonal og internasjonal arena.

Mange europeiske universiteter, også nordiske, er planlagt og bygget som campuser med fokus på akademiske aktiviteter og uten andre funksjoner enn universitetenes egne. Slike monofunksjonelle campuser har liten grad av kontakt med byen og områdene rundt campus. Dette er i endring nå. Mange europeiske universiteter ser en strategisk fordel i å åpne opp campusområdene for omverdenen og integrere sine aktiviteter og funksjoner med resten av byen.

Byintegrasjon betyr at man legger vekt på å utvikle de kvalitetene som finnes i forbindelsene mellom de ulike organisasjoner og virksomheter i et miljø der mennesker inspireres og trives. Når funksjoner deles av flere, eller aktivitet fører mennesker sammen, bidrar dette til å skape et miljø der potensialet for synerger økes.

Nærhet mellom kunnskapsmiljøer og næringsliv er viktig for den samlede kunnskapsproduksjonen. Byintegrasjon og nærhet gir muligheter for et samspill som kan gi gevinster for bedrifter og styrke utviklingen av et innovativt næringsliv i området.

5.2 Attraktivitet

Utviklingen av et attraktivt campusområde i en attraktiv by er avgjørende for at de ulike aktørene skal nå sine overordnede visjoner.

Studenter, universitets- og høyskoleansatte og andre etterspør i stigende grad attraktive by- og campusmiljøer. Levende og inspirerende omgivelser skaper gode rammer for sosiale aktiviteter, trivsel og kunnskapsutvikling. Fysiske kvaliteter i by- og campusområder har betydning for universiteters, høyskolars og byers konkurransekraft.

Attraktive utdanningsinstitusjoner skapes først og fremst gjennom høyt faglig nivå og god kvalitet på kjerneoppgavene. Utviklingen må derfor skje for å understøtte dette og legge til rette for faglig utvikling.

Høyere utdanning og kunnskapsproduksjon befinner seg i økende grad i en internasjonal konkurranse. For å få mennesker til å velge Trondheim som studie- eller arbeidssted er det viktig at man tenker helhetlig på menneskenes liv og virke. En attraktiv kunnskapsby må derfor både ha institusjoner med høyt faglig nivå, men også aktivt jobbe med å heve kvaliteten på alt det andre som er viktig i hverdagen til ulike grupper.

5.3 Aktivitet, kultur og byliv

Det er menneskene som skaper liv i et nærmiljø og som gjør bycampus til et attraktivt sted å være. En forutsetning for at studenter, arbeidere og besøkende skal trives i møtet med bycampus er et bredt spekter av menneskelig aktivitet og uttrykk.

Studentene har ofte sine sosiale aktiviteter knyttet til eksisterende funksjoner i bycampus. Studentersamfundet er et naturlig midtpunkt i området med sitt brede kulturelle tilbud og ikke minst som et samlingspunkt for studenter. Studentidretten samles også rundt fysiske anlegg som Gløshaugen idrettssenter og Gløshaugen idrettspark.

Kulturell planlegging er nødvendig for å skape rammer for menneskelig samvær, utfoldelse og utvikling. Kunnskapsinstitusjonene har store kunstneriske miljøer som har behov for arenaer der de kan øve, formidle og utvikle seg. Disse miljøene er attraktive for et bredt publikum. Kommunens kulturarenaplan legger opp til et tett samarbeid om utvikling av byens kulturarenaer mellom kunnskapsinstitusjonene og offentlig myndigheter.

Kunnskapsinstitusjonene er veldig internasjonalt sammensatt, og et sted der mennesker fra hele verden møtes. Dette gir en stor mulighet for å utvikle et kulturelt mangfold.

Mange mennesker bor tett på Trondheims sentrale campusområder. Det er viktig at de blir en integrert del av utviklingen som skjer i området og at det ikke blir en situasjon der motsetninger skapes. Det er en verdi at borgere uten direkte tilknytning til kunnskapsinstitusjonene kan være stolte av og ta del i kulturen som skapes rundt disse miljøene.

Trondheim bycampus har potensial for å være et sted som er kjent for sin kunnskapsproduksjon. Dette kan synliggjøres gjennom en målrettet og klok formidling av det som foregår. Arenaer for kunnskapsformidling skaper også byliv, severdigheter og diskusjon dersom publikum tar tilbudet i bruk.

Aktivitet og liv i bycampus bør ikke begrenses til arbeidstid eller ha gitte rammer. Kjennetegnet på et levende og kreativt miljø er et pulserende og inspirerende fellesskap med aktiviteter nær sagt døgnet rundt.

5.4 Partenes visjoner og strategier

Alle partene har strategier og visjoner der de ønsker å være med å forme morgendagens samfunn. Enten gjennom å drive forskning og utdanning i internasjonal toppklasse eller gjennom å legge til rette for studenter på en slik måte at de får utnyttet sitt maksimale potensial.

For å kunne få dette til trengs egnede arealer og bygg. Riktig utformet omgivelser kan stimulere til kreative og inspirerende sosiale miljøer som trekker mennesker og utvikler høy faglighet.

Kunnskapsmiljøene vil få økt betydning og spille en betydelig rolle i en verden hvor utviklingen skjer raskt og vil stille oss overfor hele nye og ukjente utfordringer. Derfor er det viktig med fleksibilitet og langsiktig planlegging som rommer ekspansjonsbehov og endrede strukturer.

5.5 St. Olavs Hospital som forbilde

St.Olavs hospital er ikke bare en del av Trondheims bycampus, men kan også sees på som en vellykket modell på byintegrasjon. I tillegg til å være et moderne sykehus tett integrert med universitet og høyskole, er sykehusområdet blitt en by med åpne førsteetasjer med publikumsfunksjoner, attraktive byrom, parker, handelsvirksomhet, mennesker og aktivitet.

Strukturen er robust og fleksibel, samtidig som den er byintegret og utadvendt. Organiseringen med felles eierskap, sambruk av funksjoner og et kontinuerlig faglig samboerskap er forbilledlig.

5.6 Nordisk eksempel: Kunnskapsstrøket i Lund

I Lund samarbeider universitetet og kommunen om utvikling av "Kunnskapsstrøket". Hensikten er å integrere universitet og by bedre og samtidig skape et attraktivt, dynamisk strøk med kultur, byliv og opplevelser. Langs Kunnskapsstrøket møtes mange av universitetets og byens funksjoner og aktiviteter med hverandre. Kjernen i Kunnskapsstrøket er en serie gater og veier som kobler sammen universitetets campusområder, viktige forskningsmiljøer og næringslivsaktører, samt kultur- og servicetilbud i byen. Kunnskapsstrøket strekker seg fra bysentrum til byens randsoner.

Byrom og gater langs Kunnskapsstrøket er i dag preget av å være ferdselsårer, og det er begrenset med steder for opphold og møteplasser. Mange av de eksisterende funksjonene og byggene er innadvendte og bidrar i liten grad til bylivet. Det er et stort potensial for å styrke sammenhenger og samspill mellom funksjoner og steder og mellom universitet og by, og for å skape attraktive områder. Universitet og Lund kommune har derfor utarbeidet en felles plan for hvordan Kunnskapsstrøket kan utvikles.

Universitetet i Lund har behov for styrke samarbeidet internt på universitetet og for å gjøre ferdsel mellom campusfunksjoner mer funksjonell og attraktiv. Universitetet har også behov for å styrke sammenkoblingen mellom campusområdene og byen, blant annet gjennom å skape flere samarbeidsmuligheter og attraktive møteplasser med næringslivet og andre eksterne aktører. For å oppnå dette lokaliseres utadvendte universitetsfunksjoner med åpne, aktive fasader i utvalgte byrom langs Kunnskapsstrøket. Byrommene styrkes som sosiale og attraktive møteplasser.

Utviklingen av Kunnskapsstrøket er en sentral strategi i universitetets campusplan.

Lund kommune samarbeider med grunneiere i og langs Kunnskapsstrøket for å skape et attraktivt og samarbeidsfremmende bymiljø. Kunnskapsstrøket innarbeides i kommunens arealplaner. Infrastrukturinvesteringer og utvikling av servicetilbud ses også i sammenheng med utviklingen av Kunnskapsstrøket.

5.7 Brukere av bycampus

Attraktivitet har ulik betydning for ulike aktører. Hver enkelt virksomhet er selvsagt opptatt av å befinne seg i et attraktivt område, men det kan være ulike faktorer som vektlegges.

Studenter og ansatte på kunnskapsinstitusjonene er de viktigste brukerne av en bycampus. Men behovene til andre grupper som arbeidstakere i arbeids- eller næringslivet, beboere, besøkende og turister må også ivaretas i utviklingen av et attraktivt område.

Kunnskapsmiljøene blir i rask takt mer internasjonale. Det betyr at bycampus vil være et av Trondheims mest internasjonale områder. Dette gir muligheter for å skape byliv som skiller seg fra resten av Trondheim, og som gjør Trondheim til en mer interessant by å bo i og besøke.

Kapittel 6a

Møteplasser og byrom

Et mangfold av attraktive møteplasser, byrom og utadrettede funksjoner bidrar til å skape gode rammer for kunnskapsmiljøer, studiemiljø og byliv.

En ledende kunnskapsby er avhengig av å tiltrekke seg studenter og arbeidskraft, og bidra aktivt til at de trives når de er her. Attraktive og inspirerende møteplasser og byrom på bycampus bidrar også til trivsel gjennom å skape byliv og plass til sosialt samvær og uformelle møter.

Studie- og arbeidsvaner er i endring. Studentenes læring foregår i økende grad på uformelle, sosiale møteplasser, og i mindre grad på lesesaler og hjemme på hybelen enn før. På tross av økte muligheter innen digital kommunikasjon tyder mye på at fysiske møter er viktigere enn noensinne for læring, kunnskapsutvikling og innovasjon. Studenter og kunnskapsarbeidere bruker i økende grad kantiner, kafeer og restauranter som rammer for gruppearbeid, møter og selvstendig arbeid. Både fellesarealer, korridorer, resepsjonsarealer og inngangssoner kan egne seg for studier, uformelle møter og arbeid. Et større utvalg og mangfold av attraktive spisesteder og andre uformelle møteplasser i bycampus vil bidra til å skape bedre, mer attraktive rammer for studier og arbeid.

Studenter har ofte et arbeidsmønster der innholdet endrer seg raskt fra studier, lesing, idrett, frivillighet til gruppearbeid osv. For studentene blir derfor fleksibiliteten i møteplassene og avstanden mellom disse viktig i hverdagen.

Innovasjon og entreprenørskap finnes over alt. Moderne innovasjonsarenaer er likevel preget av nærhet til ulike miljøer i et tilgjengelig og kreativt nærrområde. Innovasjonsarenaer kan bare nå sitt fulle potensial i slike omgivelser. Gode møteplasser har en nøkkelrolle når samhandling mellom kunnskapsmiljø, næringsliv og by skal resultere i spennende og nyskapende ideer.

Flere sentrale, viktige byrom som for eksempel Høgskoleparken brukes på tvers av utdanningsinstitusjoner og andre aktører. Teknoforbindelsen kan videreutvikles slik at det skapes mer byliv og etableres en bedre forbindelse mellom Gløshaugen og Nidelva på tvers av Elgesetergate. Eksisterende byrom må forsterkes, slik at de i enda større grad fungerer som attraktive rammer for byliv, aktiviteter, rekreasjon og uformelle møter.

Samspill og integrasjon mellom byrom og utadrettede funksjoner i førsteetasje bidrar til å skape levende, attraktive steder. Førsteetasjer som er åpne, inviterende og lett tilgjengelige bidrar til å trekke byliv og mennesker inn i bygget. Det er viktig at det legges til rette for næringsareal som skaper et mangfold i tjenester til menneskene som skal bruke førstetasjene.

Sambruk av funksjoner og fasiliteter mellom aktører på bycampus bidrar til bedre areal- og ressursutnyttning og til en større konsentrasjon av mennesker og aktiviteter.

Med sin sentrale beliggenhet kan bycampus bidra til å synliggjøre kunnskapsbyen for næringslivet, andre kunnskapsmiljøer, potensielle studenter, byens befolkning og besøkende. Det er behov for å synliggjøre kunnskapsmiljøene og studentlivet, og skape stolthet og identitet. Det er behov for et eller flere steder som en kan ta med næringslivsaktører, besøkende, potensielle studenter og så videre når en skal vise fram kunnskapsbyen.

Studentboliger på og i nærheten av bycampus bidrar til å skape byliv og aktiviteter på flere tidspunkter av uka og døgnet. Studentboliger kan integreres med møteplasser, byrom og andre funksjoner.

Målsettinger og prinsipper for utvikling av bycampus

Aktørene på bycampus vil i felleskap arbeide for å:

- Sikre et mangfold av attraktive, uformelle møteplasser som er lett tilgjengelige og åpne for alle.
- Videreutvikle byrom som attraktive rammer for sosial interaksjon, rekreasjon, byliv og aktiviteter.
- Skape åpenhet, integrasjon og samspill mellom utadvendte funksjoner i førsteetasjene og tilgrensende byrom.
- Sikre etablering og sambruk av funksjoner og fasiliteter som er av felles interesse.
- Profilere Kunnskapsbyen Trondheim gjennom å synliggjøre kunnskap- og kompetansemiljøer og studentlivet i bycampus.
- Støtte virksomheter og institusjoner som produserer og formidler kulturelt innhold
- Være åpen for, og aktivt å oppfordre til, utviklingen av nye organisasjoner og aktiviteter som bidrar til noe nytt.
- Skape gode rammebetingelser for møter mellom kunnskapsmiljøer og omverden.

Ideer

UFORMELLE MØTEPLASSER

Et forprosjekt for hvordan uformelle møteplasser kan videreutvikles og etableres. Det kan i første omgang gjennomføres for et område på bycampus, f.eks Kalvskinnet. Erfaringer herfra kan deretter overføres til andre områder på bycampus.

ATTRAKTIVE SPISESTEDER

En utredning av muligheter for å sikre et større mangfold av attraktive spisesteder på Bycampus. Det omfatter kantiner, kafeer og restauranter.

FØRSTEETASJER OG BYROM

En modell for hvordan utadvendte funksjoner i førsteetasjer og tilgrensende byrom kan integreres best mulig.

SENTRALE BYROM

En utviklingsstrategi for sentrale, viktige byrom som blant annet Høgskoleparken og Teknoforbindelsen. Del av dette arbeidet er å avklare hvilke byrom som aktørene på Bycampus anser som særlig viktige å sikre og utvikle i fellesskap.

BESØKSSENTER

En utredning av muligheter for å etablere et besøkssenter i bycampus, for å skape åpenhet mot turister og besøkende.

KULTURARENAER

Kartlegging av hvilke kulturarenaer som er viktig for kunnskapsmiljøene

STUDENTUNDERSØKELSE

Studie av studentenes behov, ønsker og bruk av ulike deler av bycampus

Kapittel 6b: Tilgjengelighet og forbindelser

For de som studerer, arbeider eller bor i bycampus er viktig at man har muligheten til å forflytte seg raskt og miljøvennlig i et system tilrettelagt for et mangfold av behov

Både Kunnskapsaksen og bycampus har god tilgjengelighet for alle transportformer, sentral beliggenhet og korte avstander. Samtidig er det et stort potensial for forbedring for tilgjengeligheten for gående, syklende og kollektiv transport.

God tilgjengelighet og tette forbindelser kan bidra til å legge til rette for attraktive og innovative kunnskaps- og studiemiljøer. God tilgjengelighet og effektive forbindelser mellom miljøene på NTNU, HiST, SINTEF og andre aktører kan bidra til økt samhandling, interaksjon og kunnskapsdeling. Gode forbindelser mellom byrom, møteplasser, spisesteder, tilbud, fasiliteter og sentraler boligområder legger til rette for mer byliv og bedre, felles bruk av ressursene.

Tilgjengelighet og forbindelser for sykkel, gående, kollektivt transport og bil må sees i sammenheng. Området skiller seg fra andre deler av Trondheim med sin høye andel studenter som en er en stor gruppe med lav bilbruk. Gående og syklende bidrar mest til bylivet, og det gir rom for sosiale aktiviteter og tilfeldige møter. Attraktive omgivelser og positive opplevelser har stor betydning for gående og syklende.

Elgeseter gate – Holtermannsveien går tvers gjennom kunnskapsaksen og framstår i dag som en barriere for gående og syklende. I det pågående prosjektet i Elgeseter gate er attraktive, trygge og funksjonelle krysningspunkter et viktig mål for å binde sammen de ulike elementene i bycampus. Bedre kollektivtilgjengelighet er også viktig. Sidegatene til Elgesetergate må inkluderes i utviklingen for å skape en nødvendig helhet i området.

God tilgjengelighet og forbindelser innenfor kunnskapsaksen og byens øvrige miljøer, tilbud og attraksjoner er viktige. Det gjelder for eksempel forbindelser til studentbyer, Midtbyens mangfold av tilbud og opplevelser, øvrige kunnskapsmiljøer og omkringliggende bolig- og rekreasjonsområder.

Ideen om en Teknoforbindelse som kan knytte Bycampus bedre sammen med Nidelva er et eksempel på dette, der man også kan knytte området mot elven.

Miljø- og klimautfordringer har gitt økende fokus på klimagassreduksjon, arealeffektivitet og bedre ressursutnyttelse. Bærekraftige lavkostløsninger for transportmidler, kommunikasjonsteknologi og alternative energikilder er under utvikling, og vil påvirke hvordan en vil forflytte seg i framtida. Det skjer en rask utvikling innen felt som bruk av miljøvennlig drivstoff i motorisert transport, utvikling av videokonferanser, bilpoolordninger, bysykler, osv. Hvordan få flere til å gå er også et underutviklet innovasjonsfelt. Økt gange vil ikke minst gi økonomiske fordeler, og ha en positiv påvirkning på helsen. Store institusjoner har gode muligheter for å drive fram teknisk og organisatorisk innovasjon på dette området. Slik kan Trondheim bycampus ha potensial til å bli en fremragende innovasjons- og testarena for framtidens mobilitet.

Sammenhengen mellom folkehelse og byutvikling har fått økt fokus de senere årene. I byer verden over jobbes det å gjøre det enkelt og attraktivt å bevege seg "for egen motor" når man ferdes i byen. Det kan for eksempel være gjennom å skape et nettverk av gang- og sykkelforbindelser som bidrar til at flere velger å sykle eller gå i stedet for å bruke bil. Dette er særlig relevant i kompakte byområder som bycampus, der mange mennesker ferdes innenfor relativt korte avstander.

I tillegg til å utvikle gode forbindelser til og gjennom bycampus er det viktig å ha et blikk på hvordan man beveger seg i bycampus. Det er et mål at følelsen av avstand reduseres slik at flere funksjoner kan deles og området tas i bruk på en mer helhetlig måte.

Målsettinger og prinsipper for utvikling av bycampus

Aktørene på bycampus vil i fellesskap arbeide for å:

- Legge til rette for attraktiv, trygg og framtidsrettet framkommelighet i bycampus og mellom bycampus og sentrale boligområder og studentboligområder.
- Prioritere miljø- og klimavennlig transport og mobilitet, først og fremst gående, syklende, og kollektiv transport.
- Fremme miljø- og klimavennlig transport og mobilitet gjennom restriksjoner i bilparkering.
- Sikre attraktive og funksjonelle forbindelser for gående og syklende på tvers av Elgeseter gate.
- Etablere et sammenhengende nettverk av gang- og sykkelforbindelser.
- Fremme bruk av drivstoffer basert på fornybar framfor fossil energi til transport i bycampus.
- Etablere strukturer som oppfordrer flere til å gå og sykle, som garderobes, sykkelparkeringer osv.
- Sikre sammenheng og forbindelser mellom møteplasser, byrom og utadvendte funksjoner i bycampus
- Sikre god tilgjengelighet til bycampus fra hele regionen

Ideer:

GÅ- OG SYKKELSTRATEGI

En helhetlig, felles strategi for å legge til rette for gående og syklende internt på bycampus og mellom bycampus og sentrale studentboligområder. Strategien bør omfatte bl.a sammenhengende

nettverk av gang- og sykkelforbindelser, "shared space"-soner, samt fasiliteter som sykkelparkering, sykkel-service, garderober og lignende.

ANALYSE AV TRANSPORT- OG MOBILITETSBEHOV

En helhetlig analyse av behov og barrierer for transport og mobilitet på bycampus og mellom bycampus og sentrale studentboligområder. Kartlegging av behov for å supplere eksisterende kunnskapsgrunnlag inngår i dette.

TOG

Et prosjekt med mål om å utnytte det potensial som finnes i den eksisterende jernbaneinfrastrukturen.

INNOVASJONSARENA FOR FRAMTIDENS TRANSPORT OG MOBILITET

En prosjektbeskrivelse for hvordan bycampus kan bli en framtidrettet innovasjonsarena for transport og mobilitet. Gå- og sykkelstrategien kan inngå i dette prosjektet.

TVERRFORBINDELSER ELGESETER GATE

Innspill til det pågående planarbeid for Elgesetergate. Innspillene bør beskrive og argumentere for bycampus behov for bykvaliteter og for attraktive og funksjonelle forbindelser for gående og syklende på tvers av Elgeseter gate.

SHUTTLEBUSS

En utredning av mulighetene for å utvide eksisterende busstilbud med en shuttlebuss som forbedrer tilgjengelighet internt på bycampus og samtidig kobler sentrum, bycampus og studentboligområder bedre sammen.

FELLES BILPOOL

Etablere felles bilpoolstasjoner i bycampus.

ELGESETER BRO

Utrede mulighetene for å etablere en vindskjerm for gående og syklende over Elgeseter Bro for å se på hvordan man kan redusere Elgeseter Bros barrierevirkning.

GANG-HIGHWAY MELLOM BYCAMPUS OG MOHOLT

Skape en attraktiv "highway" for gående mellom bycampus og Moholt studentby.

SYKKEL PÅ BUSS

Bedre mulighetene for å ta sykkel med på bybusser. For eksempel forsøksordning i typiske studentruter.

Kapittel 6c: Arealressurser

Utviklingen av en levende bycampus sentralt lokalisert i Trondheim er avhengig av en optimal utnyttelse av arealene som er tilgjengelig i dag, samtidig som man sikrer tilstrekkelig fleksibilitet for fremtiden. Det er viktig med et tett samarbeid mellom interessentene i området for å kunne utnytte arealene på en måte som er til det beste for alle.

I bycampus og kunnskapsaksen finnes et betydelig utbyggingspotensial både i ubebygde tomter og i transformasjon og fortetting av areal med eksisterende bruk og bebyggelse.

Utdanningsinstitusjonenes langsiktige arealbehov kan dekkes av de utbyggingsareal på 200 000-350 000 m² som finnes sentralt i bycampus. I hele kunnskapsaksen er potensialet betydelig, opp mot 800 000 – 1 000 000 m². I tillegg til areal til undervisningsvirksomhet og forskningsinfrastruktur kommer behov for areal til studentboliger, forskerboliger, idrettsanlegg, nærings- og forskningsvirksomhet, konferansefasiliteter, handel, kultur, grøntanlegg og nye forbindelser og byrom.

Dette forutsetter en relativ høy bymessig utnyttelse av utbyggingsarealer. Sentrumsnære areal er mer kostbare enn perifere areal og bør derfor ha en høy og kvalitetsmessig god utnyttelse. Relativ høy tetthet av funksjoner og mennesker gir et bedre utgangspunkt for utvikling av miljøvennlig transport, mer byliv, økt kultur- og servicetilbud og bedre rammer for samhandling mellom kunnskapsmiljøene.

Store deler av utbyggingsreservene i bycampus er statlig eid. De øvrige reservene eies av private som Entra, KLP, osv. I resten av kunnskapsaksen eier kommunen betydelige areal, det samme gjør NTNU, SINTEF og private aktører. Det er også regulert betydelig utbyggingsareal på Marienborg. På grunn av jernbanedrift er dette ikke tilgjengelig på kort sikt.

Staten er den langsiktige eieren av tomter til bygg for høyere utdanning. Det forventes at de private, byggeklare utbyggingstomtene vil bli bygget ut etter hvert som interessenter melder seg. Private næringsbygg innenfor bycampus er i den siste tiden blitt bygget slik at de kan leies ut både til næring og til undervisning/forskning.

Det finnes usikkerhet knyttet til grunnforholdene i deler av bycampus. De allerede igangsatte prosjektene om utredning av disse usikkerhetene må følges opp av felles tiltak og videre analyser.

En blanding av funksjoner er viktig. Det er nødvendig men et tett samarbeid og en helhetlig planlegging for å sikre at areal prioriteres til de rette funksjonene. Utdannings- og forskningsinstitusjonene har definerte arealbehov men det er også nødvendig med reserver eller fleksibilitet for fremtiden. Studentsosiale eller kulturelle formål er ønskelig å etablere sentralt, samtidig som det er nødvendig med areal til næringsliv som ønsker nærhet til kunnskapsmiljøene og til handelsvirksomhet som er med å skape liv og attraktivitet. Helhetlig planlegging og samarbeid er nødvendig. Ideen om en storbyhall kan fint kombineres med de prinsipper som legges for utviklingen i bycampus. Kunnskapsmiljøenes behov er viktig i diskusjonene knyttet til store offentlige prosjekter.

Målsettinger og prinsipper for utvikling av bycampus:

- Blannede miljøer bidrar til å integrere campus og by
- Sikre utbyggingspotensial i et 30-årsperspektiv som muliggjør utvikling av et samlet, byintegret campus for fremtidens høgskole- og universitetsfunksjoner.
- Sikre areal til næringsliv og innovasjonsvirksomhet som trenger nærhet til FoU-miljøene.
- Minimum 20 % av studentene skal ha tilbud om studentbolig. Det betyr en etablering av 1600 nye studentboliger på og i nærheten av bycampus de neste årene.
- Etablere tilstrekkelig med anlegg for studentidrett både innendørs og utendørs, der første steg er å få på plass et idrettsbygg.
- Styrke arenaer for studentkultur og -frivillighet, der første skritt er en utvidelse av kapasiteten til Studentersamfundet.
- Sikre gode fysiske rammer for handel, service, kafe, restaurant, kultur, idrett og boliger generelt, for å oppnå blandete miljøer
- Sikre gode parker og tilgang til grøntarealer
- Sikre areal til gode transportsystemer og forbindelser
- Gjennomføre all utbygging robust og med optimal utnyttelse av arealene.
- Godt samarbeid og gode, profesjonelle dialogprosesser med alle interessenter i tidlig fase av plan- og utbyggingsprosjekter
- Ha kontinuerlig god kommunikasjon med grunneiere og eiendomsutviklere for å opprettholde og utvikle den gode forståelsen og interessen for bycampus og kunnskapsaksen

Ideer:

PLAN FOR AREALRESERVER

En felles langtidsplan for fremtidige arealreserver.

FLEKSIBLE BYGG

En oversikt med eksempler på multifunksjonelle bygg som har fleksibilitet for alternativ bruk i fremtiden.

ORGANISERING AV UTBYGGING

Etablere nye former for utviklingsorganisasjoner som sikrer et bredere perspektiv enn den enkelte parts særinteresser. Et eksempel kan være et utbyggingselskap for Tempe- Sorgenfri- arealene.

GRUNNFORHOLD

Kartlegging av eventuelle problem med grunnforhold(under arbeid), definere behov for stabiliseringstiltak, og i fellesskap å lage en plan for gjennomføring av stabiliseringstiltak uavhengig av enkeltprosjektene.

HANDEL

Skape fellesskap med handelsnæringen for å analysere behov, kundegrunnlag, areal og muligheter for ulike etableringer i området.

TRENING

Gjennomføre et prosjekt for å realisere et nettverk av tur og jogge-traseer i, og i tilknytning til, bycampus

KONFERANSEFASILITETER

Gjennomføre en analyse av bruk og behov for konferansefasiliteter i bycampus, som kunnskapsgrunnlag for etablering av nye konferansefasiliteter eller i diskusjonen om storbyhall.

Kapittel 7: Veien videre

Masterplanen er en felles plattform for det videre arbeidet med en helhetlig utvikling av bycampus i Trondheim. Masterplanen skal være et verktøy som inspirerer aktørene til å trekke i samme retning, mot et felles mål. For å utløse dette potensial er det viktig at masterplanen legges til grunn både for felles initiativer og for initiativer i regi av enkeltaktører.

7.1 Initiativer i regi av enkeltaktører

Kvaliteter, målsettinger og prinsipper beskrevet i masterplanen bør brukes som del av grunnlaget for relevante planer, strategier og prosjekter som utvikles og gjennomføres i regi av den enkelte aktør. Det gjelder for eksempel kommuneplan, reguleringsplaner, campusplaner- og strategier og utbyggingsprosjekter. Hver enkelt aktør er ansvarlig for at dette skjer, og det er viktig å holde fokus på verdiene av tett og nært samarbeid.

Masterplanen skisserer noen felles verdier som aktørene legger til grunn i det videre samarbeidet og i utviklingen av sine prosjekter.

7.2 Handlingsplan for bycampus

Masterplanen inneholder ideer som aktørene i bycampus kan samarbeide om å gjennomføre. De foreslåtte initiativene vil styrke utviklingen av et attraktivt og fremragende bycampus. Ikke alle ideene er nødvendigvis gjennomførbare, men de bidrar til å utvide perspektivene på hva som kan videreutvikles i fellesskap, og hvordan man sammen kan gjennomføre delprosjekter som er viktig for helhetsutviklingen.

Det er behov for å videreutvikle, konkretisere noen av de foreslåtte ideene. Dette gjøres ved å utarbeide en felles handlingsplan for aktørene. Handlingsplanen kan for eksempel inneholde korte prosjektbeskrivelser av prioriterte initiativer. Prosjektbeskrivelsene bør blant annet beskrive prosjektideen, finansieringsmodell, prosjektorganisering og framdriftsplan. Prosjektlederansvar for gjennomføring av de enkelte ideer fordeles blant aktørene på bycampus.

Partene forplikter seg til å sammen utarbeide og prioritere i en handlingsplan og iverksette tiltak eller gjennomføre prosjekter som man i fellesskap mener er viktig for utviklingen. Samtidig må kommunikasjonsarbeidet koordineres utad og samarbeidsrelasjonene videreutvikles innad.

Utviklingen i Trondheims bycampus og kunnskapsakse krever rask oppfølging. Gjennom arbeidet med masterplan har det blitt gjort flere analyser og utredninger. Dette har blant annet vist at det finnes et stort potensial for videre utbygging i området. Det betyr at man bør starte et arbeid med en felles plan for arealreserver. Prosjektene med Elgeseter og utviklingen av Tempe, Valøya og Sluppen er pågående prosjekter der man må samarbeide videre for å sikre en utvikling som er i tråd med de overordnede målsetningene for utvikling av kunnskapsbyen.